

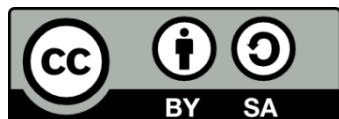
Ειδικά μαθήματα εμβάθυνσης στο συνταγματικό και διοικητικό δίκαιο

Διοικητικό Δίκαιο

Ανάκληση πράξεων «ομοίου» περιεχομένου προς ακυρωθείσα

Αν. Καθηγήτρια Ευγ. Β. Πρεβεδούρου

Τμήμα Νομικής Σχολής Α.Π.Θ.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Εισαγωγικά: οι γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου στο πεδίο της ανάκλησης των παράνομων ευμενών διοικητικών πράξεων

- Οι γενικές αρχές ανάκλησης των παράνομων ευμενών πράξεων αποτελούν σύνθεση:
 - της αρχής της νομιμότητας (που επιτάσσει την άρση της παρανομίας),
 - της αρχής της ασφάλειας δικαίου και
 - της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης (που επιτάσσουν τη διατήρηση της ευμενούς πράξης)

Η ρύθμιση του Α.Ν. 261/1968

- Ο νομοθέτης, σταθμίζοντας τις παραπάνω αρχές, θέσπισε ρύθμιση, αυτή του άρθρου μόνου του Α.Ν. 261/1968, η οποία ορίζει ότι *«Οι ατομικάί διοικητικάί πράξεις, εκδοθείσαι κατά παράβασιν νόμου, ανακαλούνται υπό της Διοικήσεως ελευθέρως και άνευ οιασδήποτε δια το Δημόσιον συνεπείας, εντός ευλόγου από της εκδόσεως αυτών χρόνου.»*
- Ο τασσόμενος από τη διάταξη εύλογος χρόνος ορίζεται στην πενταετία.
- Το ζήτημα της υπέρβασης του ευλόγου χρόνου λόγω παρόδου της πενταετίας κρίνεται από τον διοικητικό δικαστή κατά περίπτωση.

Η διαδικασία της ανάκλησης

- Σύμφωνα με το άρθρ. 21 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας «1. Αρμόδιο για την ανάκληση ατομικής διοικητικής πράξης όργανο είναι εκείνο που την εξέδωσε ή που είναι αρμόδιο για την έκδοσή της.» και «2. Για την Ανάκληση δεν είναι απαραίτητο να τηρείται η διαδικασία που προβλέπεται για την έκδοση της πράξης, εκτός αν ανακαλείται πράξη νόμιμη ή πράξη παράνομη ύστερα από εκτίμηση πραγματικών περιστατικών.»

Διακριτική ευχέρεια και υποχρέωση ανάκλησης

- Κατά γενική αρχή του διοικητικού δικαίου, η οποία έχει εφαρμογή όταν ο νόμος δεν ορίζει το αντίθετο, η διοίκηση έχει διακριτική ευχέρεια για την ανάκληση των παράνομων πράξεών της.
- Εξαίρεση εισάγεται με τις παρακάτω αποφάσεις.

Η απόφαση ΣτΕ 370/1997 (προσβαλλόμενες πράξεις-πραγματικά περιστατικά)

- Ακύρωση εκατόν 143 νομαρχιακών πράξεων καθορισμού ορίων βοσκοτόπων κατ' εφαρμογή του ν. 1734/1987 λόγω αντίθεσης των διατάξεων του τελευταίου στα άρθρ. 24 παρ. 1 και 117 Σ (ΣτΕ 664/1990).
- Υποβολή αιτήσεων προς τη διοίκηση για την ανάκληση των υπόλοιπων νομαρχιακών πράξεων που είχαν εκδοθεί κατ' εφαρμογή του ν. 1734/1987 και που είχαν όμοιο περιεχόμενο με τις ακυρωθείσες.
- Πάροδος τριμήνου από την υποβολή της αίτησης.

Κομβικά ερωτήματα

- Συνιστά η παράλειψη της διοίκησης να ανακαλέσει τις όμοιες προς τις ακυρωθείσες νομαρχιακές πράξεις παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας;
- Είχε, κατ' εξαίρεση από τη γενική αρχή της διακριτικής ευχέρειας, υποχρέωση ανάκλησης η διοίκηση;

Προϋποθέσεις κάμψεις της γενικής αρχής της διακριτικής ευχέρειας

- Η διοίκηση έχει υποχρέωση ανάκλησης ομοίου περιεχομένου ατομικών διοικητικών πράξεων, οι οποίες έχουν εκδοθεί με βάση την ίδια διάταξη τυπικού νόμου ή κανονιστικής πράξης, με ακυρωθείσα όταν:
 - α. Η ατομική διοικητική πράξη έχει ακυρωθεί με απόφαση του ΣτΕ ή με αμετάκλητη απόφαση τακτικού διοικητικού δικαστηρίου
 - β. Για τον λόγο ότι στηρίχθηκε σε διάταξη νόμου αντίθετη προς το Σύνταγμα ή σε κανονιστική πράξη της διοίκησης που δεν έχει νόμιμο εξουσιοδοτικό έρεισμα

(Συνέχεια)

- γ. Έχει υποβληθεί αίτηση από φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον εντός ευλόγου χρόνου από τη δημοσίευση της ακυρωτικής απόφασης
- δ. Δεν θίγονται, εξαιτίας της ανάκλησης, δικαιώματα που αποκτήθηκαν καλόπιστα από την εφαρμογή της διοικητικής πράξης ή, ακόμη κι αν θίγονται, συντρέχουν λόγοι υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος που επιβάλλουν την ανάκληση.

Έννομη συνέπεια

- Εφόσον συντρέχουν αυτές οι προϋποθέσεις, η διοίκηση έχει υποχρέωση ανάκλησης της παράνομης πράξης της ενώ η σχετική παράλειψη αποτελεί παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας (άρθρ. 45 παρ. 4 π.δ. 18/1989).

Η (παραπεμπτική) απόφαση ΣτΕ 3500/2002

- Η διοίκηση έχει υποχρέωση να εξετάζει υπόθεση, βάσει των άρθρ. 4 παρ. 1 και 3 του ΚΔΔ/σίας, όταν έχει υποβληθεί αίτηση ανάκλησης διοικητικής πράξης που είναι αντίθετη προς τον νόμο, σύμφωνα με τη νομολογία του ΣτΕ.
- Η διοίκηση δεν έχει υποχρέωση να ανακαλέσει την πράξη.

Η απόφαση ΟλΣτΕ 2176/2004

- Εκδόθηκε μετά την παραπεμπτική ΣτΕ 3500/2002.

Η πλειοψηφία της απόφασης ΟΛΣτΕ 2176/2004

- Γενική αρχή του διοικητικού δικαίου: Η διοίκηση έχει διακριτική ευχέρεια ως προς την ανάκληση των παράνομων πράξεών της, για τις οποίες έχει παρέλθει η κατά νόμο προθεσμία προσβολής τους ή που έχουν προσβληθεί ανεπιτυχώς.
- Η αρχή αυτή κάμπτεται, για λόγους προστασίας των αρχών του κράτους δικαίου, της νομιμότητας και της χρηστής διοίκησης, και η διοίκηση έχει υποχρέωση επανεξέτασης και ανάκλησης ατομικής διοικητικής πράξης εφόσον έχει ακυρωθεί όμοιά της ατομική διοικητική πράξη με αμετάκλητη δικαστική απόφαση εφόσον:

(συνέχεια)

- α. Ο λόγος της ακύρωσης είναι ότι η ατομική διοικητική πράξη στηρίχθηκε σε διάταξη αντίθετη προς υπέρτερης τυπικής ισχύος κανόνα δικαίου ή σε κανονιστική πράξη της διοίκησης που δεν έχει νόμιμο εξουσιοδοτικό έρεισμα
- β. Έχει υποβληθεί αίτηση από πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον εντός ευλόγου χρόνου από τη δημοσίευση της ακυρωτικής απόφασης
- γ. Εκτιμηθούν, από τη διοίκηση, λόγοι δημοσίου συμφέροντος που επιβάλλουν ή αποκλείουν την ανάκληση, αξιολογηθούν τα δικαιώματα τρίτων που αποκτήθηκαν καλόπιστα από την εφαρμογή της πράξης και συνυπολογιστεί ο χρόνος εφαρμογής της.

Έννομη συνέπεια

- Εφόσον συντρέχουν αυτές οι προϋποθέσεις, η διοίκηση έχει υποχρέωση ανάκλησης της παράνομης πράξης της ενώ η σχετική παράλειψη αποτελεί παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας (άρθρ. 45 παρ. 4 π.δ. 18/1989).

Πρώτη ειδικότερη γνώμη της πλειοψηφίας

- Υποχρέωση ανάκλησης συντρέχει μόνο όταν η ακύρωση της ατομικής διοικητικής πράξης έγινε εξαιτίας της αντίθεσης της διάταξης, βάσει της οποίας εκδόθηκε, σε κανόνα δικαίου υπέρτερης τυπικής ισχύος και όχι λόγω έλλειψης νόμιμου εξουσιοδοτικού ερείσματος της κανονιστικής πράξης.

Δεύτερη ειδικότερη γνώμη της πλειοψηφίας

- Υποχρέωση ανάκλησης συντρέχει (εφόσον συντρέχουν και οι υπόλοιπες προϋποθέσεις) μόνο όταν η ακυρωτική απόφαση προέρχεται από την Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Η πρώτη μειοψηφία της απόφασης ΟλΣτΕ 2176/2004

- Η γενική αρχή, βάσει του συνόλου της κείμενης νομοθεσίας, δεν μπορεί να καμφθεί καθώς διαφορετικά εισάγεται απόκλιση, παρά τις διατάξεις του νόμου, από τους θεσμούς του δεδικασμένου και της προσβολής διοικητικών πράξεων εντός ορισμένης προθεσμίας.
- Η αρχή της ασφάλειας του δικαίου, βάσει και της νομολογίας του ΔΕΚ, υπερέχει από την αρχή της νομιμότητας της διοικητικής δράσης και της ίσης μεταχείρισης των διοικουμένων.
- Κάμψη αυτής της αρχής μπορεί να γίνει με νομοθετική ρύθμιση και όχι νομολογιακή κατασκευή.

Η δεύτερη μειοψηφία της απόφασης ΟΛΣτΕ 2176/2004

- Η διοίκηση δεν έχει διακριτική ευχέρεια αλλά υποχρέωση ανάκλησης των παράνομων πράξεών της, ανεξαρτήτως των λόγων της παρανομίας, χάριν των αρχών του κράτους δικαίου και της ισότητας.
- Η παράλειψη της διοίκησης να ανακαλέσει παράνομη πράξη της συνιστά επιβεβαίωση της (προηγούμενης) ατομικής πράξης και δεν αποτελεί παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας.
- Ο έμμεσος έλεγχος της (πρώτης) ατομικής πράξης μέσω της διάταξης του άρθρ. 45 παρ. 4 του π.δ. 18/1989 θα οδηγούσε σε καταστρατήγηση της διάταξης του άρθρ. 46 του π.δ. 18/1989.

Η απόφαση ΟλΣτΕ 1175/2008

- Επανάληψη της επιχειρηματολογίας της πλειοψηφίας της ΟλΣτΕ 2176/2004.
- -Η ρητή απόρριψη, από τη διοίκηση, αιτήματος ανάκλησης διοικητικής πράξης ως παράνομης, υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις συνιστά εκτελεστή διοικητική πράξη.
- -Τα ίδια ισχύουν και στην περίπτωση που η ατομική πράξη ερείδεται επί αντισυνταγματικής κανονιστικής πράξης.

Ειδικότερη γνώμη

- Η ρητή απόρριψη του αιτήματος ανάκλησης διοικητικής πράξης ως παράνομης, υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις δεν συνιστά εκτελεστή διοικητική πράξη καθώς έχει πληροφοριακό χαρακτήρα.

Βιβλιογραφία

- *Κ. Γιαννακόπουλου*, Η υποχρέωση ανάκλησης ατομικών διοικητικών πράξεων όμοιων με ακυρωθείσα πράξη, Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 1998· *Κ. Γώγου*, Η δικαστική προσβολή παραλείψεων της διοίκησης, Εκδ. Σάκκουλα, 2005, σ. 113 επ.· *Π. Λαζαράτου*, Η επέκταση των αντικειμενικών ορίων του δεδικασμένου επί ομοίων πράξεων στο ελληνικό δίκαιο, Σχόλιο στη ΣτΕ 370/1997, Δ 1998, σ. 319· *Χ. Μουκίου*, Η επέκταση του ακυρωτικού αποτελέσματος στις όμοιες πράξεις κατά το γαλλικό και το ελληνικό δίκαιο, Διδικ 1994, σ. 15.

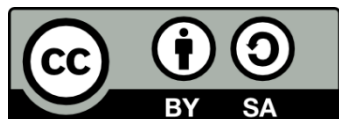

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: <Β. Τσιγαρίδας>

Θεσσαλονίκη, < 12.11.2013 >

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ